

samen naar
milieubeleid
dat werkt!

Manifest: Ervaringen, lessen en aanbevelingen van drie jaar Platform Weeffouten

De politiek is rommeliger en trager dan je wilt. Doelen die niet worden gehaald, vage besluitvorming, vertragingstactieken en gebrekkige handhaving: allemaal weeffouten. En dat staat een effectief milieubeleid in de weg. Kan dat ook anders? Kunnen we beleid maken waar alle belangen eerlijk worden gewogen? Wij geloven van wel! Wij ontrafelen de weeffouten in ons milieubeleid. Met kritische vragen, met onderzoek en met sterke samenwerking.

Ervaringen

Doel van milieubeleid zou moeten zijn de belangen van natuur en mens te beschermen en een balans te zoeken met belangen van economie. Helaas pakt de praktijk anders uit. Dat komt doordat overal in het milieubeleid weeffouten zitten. Dat zijn ingesleten patronen, structurele problemen of wezenlijke gebreken waardoor het milieubeleid nooit zo goed is als het eigenlijk zou moeten.

Als je het concept weeffouten door hebt, zie je de weeffouten overal. Ze zijn stelselmatig en consequent. Niet alleen in het milieubeleid overigens: in elke vorm van beleid. Als NGO's op het gebied van natuur en milieu en op het gebied van goed bestuur en transparantie zijn we samen gaan werken om de weeffouten in het milieubeleid zichtbaar te maken en te verhelpen.

Dat kunnen we niet zelf. Want vooral beleidsmakers en politici zijn in staat om weeffouten op te lossen of de gevolgen ervan te verzachten. Omdat zij dan wel moeten weten wat er aan de hand is, richtten we Platform Weeffouten op.

We identificeerden meer dan 30 weeffouten in het milieubeleid. Een té groot aantal. We brachten ze terug tot vier essentiële weeffouten die uitlegbaar en herkenbaar zijn en waar het meeste resultaat op te boeken was.

ZO HEREN, WE ZIJN ER WEL ZO'N BEETJE UIT, DENK IK?

1. Ondoorzichtige lobby

"Zullen we even een koffietje doen?" De lijntjes zijn kort in politiek Den Haag, en vaak ook ondoorzichtig. Wie heeft nou werkelijk écht invloed op het beleid? Is dat te controleren? Hoe worden de belangen van burgers én bedrijven gewogen; wie krijgt de meeste spreektijd, de belangrijkste stem? Worden kleinere organisaties en burgers voldoende gehoord? Wij twijfelen hier sterk aan. De lobby is ondoorzichtig en we vinden dat er meer openheid nodig is.

2. Gedoogbeleid ondermijnt wetgeving

Wet is wet! Toch? De Nederlandse overheid lijkt hier flexibel mee om te gaan. Bijvoorbeeld door niet te handhaven. Soms door capaciteits- en kennisproblemen bij handhavers, soms omdat 'als puntje bij paaltje komt' economische winst toch bovenaan komt te staan etc. Of door binnen de wetgeving allerlei escape-routes op te nemen. Dit kan echt anders. De wet is het regie-instrument van de overheid; pak die regie, zeker waar het onze gezonde leefomgeving aangaat.

NEE, KOM VERMEULEN. HIER IS ABSOLUUT AAN DE INSPANNINGSVERPLICHTING VOLDOEN!

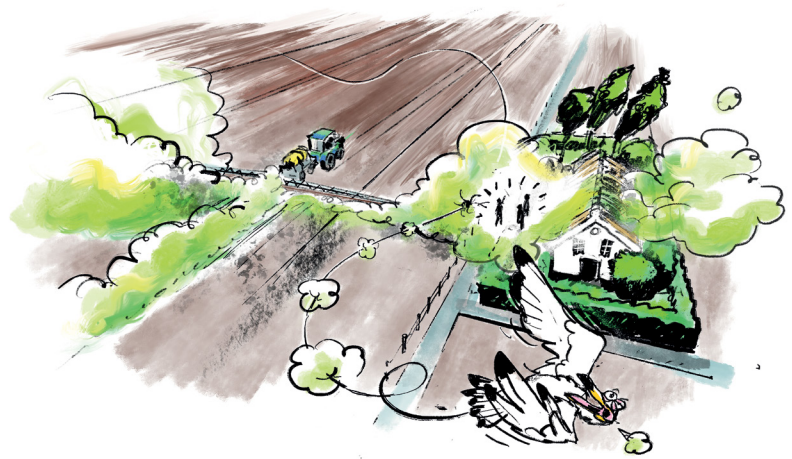
UIT MIJN BEREKENINGEN BLIJKT DAT U HELEMAAL GEEN LAST KUNT HEBBEN VAN GELUIDSOVERLAST!

3. Omgang met wetenschap

Feiten, cijfers en onderzoek helpen beleidsmakers bij het maken van goed milieubeleid. Maar dan moeten deze wel beschikbaar zijn. En volledig. Hoe zet je wetenschap goed in? Wie zet de onderzoeker aan het werk en wat is de opdracht? Hoe ga je om met onderzoeken die zijn betaald door het bedrijfsleven? En wat vinden andere wetenschappers hiervan? Wetenschap betekent ook samen het gesprek voeren en de nuance en complexiteiten de ruimte geven.

4. Inspraak op beleid uit evenwicht

Hoe de overheid beleidstafels opzet is van groot belang. Wie mag aanschuiven en op welk moment? Wordt iedereen op dezelfde manier betrokken? Wat is de stem van de omwonende waard op welk moment? Komen bestuurders net zo vaak langs bij bewoners als bij bedrijven? Wij zien hier een onbalans. Op dit moment geeft de overheid een te sterke machtspositie aan het bedrijfsleven – en dat moet anders.

DE OVERHEID VERZEKERT MIJ DAT ER NOG NIETS IS BEWEZEN.
EN DIE SPRUITVRIJE ZONE? DIE BEGINT PAS BIJ HET HEK!

Lessen

- De praktijk is zoals altijd weerbarstig. Weeffouten zijn zodanig ingesleten en structureel dat ontrafelen en fixen ervan ingewikkeld is. De belangen zijn ook zo groot dat niet iedereen de weeffouten wil zien.
- Het economisch belang krijgt te veel prioriteit, ten koste van de belangen van gezonde leefomgeving, natuur en mens. Geld verdienen gaat voor, en bedrijven hebben veel meer geld en menskracht om positie te verwerven dan organisaties die opkomen voor milieu, natuur en mens.
- De nadelige gevolgen van milieubeleid voor milieu en natuur worden momenteel te weinig belangrijk gevonden. Opkomen voor een gezondere natuur wordt als een links verhaal gezien. Het is daardoor moeilijk contact te krijgen met alle politieke partijen.
- De nadelige gevolgen voor menselijke gezondheid krijgen wél veel aandacht. De menselijke gezondheid is daarmee een ijsbreker voor beter milieubeleid en vindt brede weerklank in Den Haag.
- Steeds meer maatschappelijke organisaties ontvouwen werkzaamheden om menselijke gezondheid, als gevolg van slecht beleid, te beschermen en te bevorderen. Deze organisaties hebben wel voorlopers nodig.
- Platform Weeffouten is zo'n voorloper. Door ons denken en onze expertise lopen we voor op de algemene opinie. En wij richten ons op de organisaties in de keten na ons die tijd, menskracht en budget hebben om verdere beweging op gang te krijgen.
- Beweging is nodig vooral om de kwaliteit van de natuur te herstellen en de moedeloosheid van omwonenden tegemoet te komen. Het milieubeleid dient nu nog vooral individuele waarden, waarbij overheid en bedrijven vergeten zijn voor het collectief te zorgen.
- Te vaak echter is beweging ver te zoeken. Het milieubeleid is doorspekt van allerlei vertragingstechnieken. Is er een probleem? Dan komt er onderzoek. Bevalt het onderzoek niet? Dan komt er gewoon nog een onderzoek.

De overheid, zowel landelijk, provinciaal als gemeentelijk, is nu aan zet.

Onze aanbevelingen op basis van drie jaar weeffouten

Wij roepen overheden en bedrijven op om de weeffouten in het milieubeleid te herstellen, om serieus werk te maken van een betere balans en de collectieve waarden. Dat kan door:

- Herstel de balans in het collectief. Belangen van economie, natuur en mens zijn even belangrijk en de overheid stuurt op evenwichtig beleid.
- Betrek milieuorganisaties en bewonersgroepen daadwerkelijk bij het milieubeleid. Zet ze er niet voor de vorm neer. Luister naar ze en verwerk hun expertise.
- Maak duidelijk met wie je spreekt. Maak inzichtelijk wie over beleid heeft meegepraat, via zowel de formele als de informele wegen.
- Breng meer evenwicht aan in de inspraak van bedrijven aan de ene en maatschappelijk middenveld aan de andere kant.
- Wees al vooraf eerlijk wat er met de inbreng van participanten gebeurt. Manage de verwachtingen van bewonersgroepen, die zich na afloop vaak niet gehoord voelen.
- Nieuwe kennis is essentieel en dient opgevolgd te worden. Beloon nieuwe inzichten niet met een uitstellend of afzwakkend vervolgonderzoek, geef er opvolging aan.
- Er is meer wetenschap dan alleen die van officiële instanties. Geef kennis van bewonersgroepen en milieuorganisaties een plaats in het beleid.
- Bewaak de onafhankelijkheid van kennis. Wetenschap betaald door bedrijven, of conclusies die vooraf gekocht zijn, mogen geen plek op de beleidstafel.
- Maak voorspelbare en rechtlijnige wetgeving, zonder gedogen en geitenpaadjes, die het milieubeleid immers vooral afzwakken.
- Leef wetgeving na en zorg voor goed toezicht. Gaat er iets mis, geef dat toe en los het op.

31 oktober 2025 – www.weeffouten.nl

